

Dr. sc. Ivo OREŠKOVIĆ
 Državni arhiv u Dubrovniku
 ivooreskovic.dad@gmail.com

Drugo/ostalo-Osvrt/Other review
 UDK/UDC: 930.25:061.3:001.818

PUT PUTUJE NUH¹ AGA IVO!

Apstrakt: *Možda na prvu, što bismo u narodu rekli, sam naslov rada ne ukazuje da bi se moglo raditi o radu za stručno arhivističko savjetovanje, već bismo prije očekivali kako se radi o novokomponiranoj izvedbi sevdaha, neke mlade folk zvijezde u usponu, koja je zasigurno svojevrsan plagijat nadaleko čuvene pjesme „Put putuje Latif aga”, u izvedbama vrhunskih umjetnika; Bebe Selimović, Safeta Isovića, Mehe Puzića, Nade Mamule, Hanke Paldum il' Mostar Sevdah Reuniona. Eto, postavih pred sebe zadaću uvjeriti, one koji će čitati redke ovoga rada, u smisao i opravdanost naslova u odnosu na aktualnost teme savjetovanja 3. Tuzlanskih arhivskih dana (2022) u smislu iznošenja moga vlastitog iskustva kada je u pitanju doprinos arhivističkih asocijacija u dijelu realizacije programa koji prije svega omogućavaju arhivistima usavršavanje i napredovanje u struci.*

Ključne riječi: *Arhivist ili arivist, dubrovački arhiv, arhivske asocijacije, inkluzivnost znanstvenog aspekta arhivske struke, arhivistička savjetovanja, upravljanje ljudskim kapitalom, koncept doživotnog učenja, ideal autentičnosti, put ili bijeg.*

THE ROAD TRAVELED BY NUH AGA IVO!

Abstract: *Perhaps at first, what would we say in common, the very title of the work does not indicate that it could be a work for professional archival*

¹ Nuh je ime Božijeg poslanika. Ime Nuh (arapski: نوح) vodi porijeklo iz Kur'ana i iz Biblije. Nuh je u islamu bio božiji poslanik i Kur'an sadrži cijelu suru s imenom Nuh. Dok je po Starom zavjetu Noa spasio samo svoju obitelj, sebe i po dva predstavnika svake životinjske vrste, kod muslimana se vjeruje i da je spasio još 72 člana Nuhove vjerske zajednice. U islamu, uz Ibrahima, Musaa, Isaa i Muhammeda, Nuh je jedan od petorice najodabranijih poslanika. Ime Nuh dobio sam družeći se s dervišima nakšibendijskoga tarikata u Sarajevu. // *Nuh is the name of God's messenger. The name Nuh (Arabic: نوح) originates from the Qur'an and the Bible. Noah in Islam was God's messenger and the Qur'an contains an entire sura with the name Noah. While according to the Old Testament, Noah saved only his family, himself and two representatives of each animal species, Muslims believe that he also saved 72 members of Noah's religious community. In Islam, along with Ibrahim, Musa, Jesus and Muhammad, Noah is one of the five most chosen prophets. I got the name Nuh while hanging out with dervishes of the Nakšibendi Tariqat in Sarajevo.*

consulting, but rather we would expect that it is a newly composed performance of a sevdah, by some young folk star on the rise, which certainly a kind of plagiarism of the widely famous song “The Road Travels by Latif aga”, performed by top artists; Beba Selimović, Safet Isović, Meho Pužić, Nada Mamula, Hanka Paldum and the Mostar Sevdah Reunion. Here, I have set myself the task of convincing those who will read the lines of this paper, of the meaning and justification of the title in relation to the topicality of the topic of the 3rd Tuzla Archive Days (2022) in the sense of presenting my own experience when it comes to the contribution of archival associations in part of the implementation of the program, which above all enables archivists to improve and advance in their profession.

Key words: *Archivist or arivist, Dubrovnik archive, archival associations, inclusivity of the scientific aspect of archival profession, archival consulting, human capital management, concept of lifelong learning, ideal of authenticity, path or escape.*

Uvod

Odmah na početku dođe mi da zapjevam stihove pjesme „Slamka spasa” vrhunskoga glazbenog umjetnika Massima Savića: „Oko mene klatež, masa, zabavljači, kriva rasa [...] očajan se hvatam za te, ti si moja slamka spasa!”² Takve emocije u meni bude, rekli bismo na prvu, pozivi arhivističkih asocijacija, društava ili udruženja za prijavu teme rada i izlaganja na nekom od stručnih savjetovanja u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Srbiji, Crnoj Gori ili Sloveniji. Naravno da je ključan motiv stručno usavršavanje i napredovanje, ali prije svega pisanje novih radova i mogućnost izlaganja na skupovima, dijeljenje novih spoznaja i stečenog iskustvenog znanja, susretanje starih i upoznavanje novih mladih ljudi od struke. Od kuda onda takve emocije? Vjerojatno nikada ne biste mogli niti posumljati da se može raditi o arhivisti koji radi u glasovitom dubrovačkom arhivu. Ipak, da. To sam ja. U dubrovačkom arhivu kao arhivist radim od 1995. godine. U razdoblju od 2000. do 2008. godine bio sam ravnatelj Državnog arhiva u Dubrovniku. Od 2009. godine, opet sam na radnom mjestu arhiviste u odjelu za pravosuđe. Danas radim kao viši arhivist u istom odjelu, ali ne više u Palači Sponzi u Dubrovniku već u Arhivskom sabirnom centru Metković-Opuzen-Ploče u Metkoviću. Kažu da se utopljenik hvata za slamku spasa tj. onaj koji je u velikoj opasnosti traži spas u bilo čemu. Mogu se ovdje i sam upitati, jesam li od 2009. godine, nakon što sam dao ostavku na dužnost ravnatelja, bio utopljenik?! Danas, s vremenskim odmakom, mogu dati nedvosmislen odgovor. Na žalost nekih „najbližih” kolega nisam, jer danas zasigurno ne bih bio ovdje u Tuzli. Da li sam bio u opasnosti? Na tada neizmjernu

² <https://tekstovi-pesama.com/massimo-savic/slamka-spasa/943859/1>, (28. srpnja 2022).

sreću istih, itekako jesam. Bio je to dugotrajan sudski postupak od 2006. godine kojim me je Republika Hrvatska putem državnoga odvjetništva teretila da sam za Državni arhiv u Dubrovniku, kojemu je osnivač Republika Hrvatska, pribavio protupravnu imovinsku korist. Na kraju je 2014. godine, ista ta Republika Hrvatska, zaključila – nije kriv – tj. konačno me pravomoćnom sudskom presudom oslobodila krivice. Ono što je moralo biti gotovo prema prvotnom planu i dinamici utvrđenog financiranja projekta 2009. godine, u naravi nova zgrada dubrovačkoga arhiva u ex vojarni u Gružu, nastavljeno je nakon desetogodišnjeg moratorija 2019. godine. Danas se u šali, pa i ovdje, s pravom mogu prisjetiti poštapalice koja je godinama kružila u stručnim krugovima u Ministarstvu kulture Republike Hrvatske: „Nema Ive, nema ni arhive!” Moja krivnja bila je isključivo u tome što sam kao struka išao korak ispred interesa politike. Umio sam ja to. Bio je to i slučaj kad sam 2008. godine pokušao, kao tadašnji ravnatelj dubrovačkoga arhiva, s kolegom Sejdalijom Gušićem, tadašnjim ravnateljem Historijskog arhiva u Sarajevu, da se povodom 60. godišnjice njihovoga postojanja u Sarajevu izloži glasovita povelja Kulina bana koja se čuva u dubrovačkom arhivu.³ Ide me to očito i danas. Na znanstveno-stručnom skupu povodom prvog pisanog spomena grada Metkovića „METKOVIĆ 600 godina” održao sam izlaganje i napisao rad na temu „Arhivski sabirni centar Metković – Opuzen – Ploče (2002-2022) – osnivanje i perspektive razvoja”. Ukazao sam na sam tijekom događanja kod osnivanja⁴, istaknuo najzaslužnije osobe (mr. sc. Branka Šulc, mr. sc. Branko Kaleb)⁵ i preuzimanje nadležnosti Državnog arhiva u Dubrovniku od Državnog arhiva u Splitu nad Dolinom Neretve.⁶ Međutim dao sam i odgovor na pitanje: Što nama arhivistima, čuvarima pisane kulturne baštine, može donijeti Pelješki most!? Moram prije toga podsjetiti na neke nepobitne činjenice. Da nisam 1999. godine kao član Poglavarstva Dubrovačko-neretvanske županije, u suradnji sa znanstvenicima pok. akademikom Nenadom Vekarićem, akademikom Stjepanom Ćosićem, i mojim Konavljanima pok. Perom Ljubićem i Nikom Kapetanićem, inicirao objavljivanje njihove znanstveno-stručne studije “Hrvatska granica na Kleku” čime je spriječena u Hrvatskom saboru, temeljem prethodne odluke Skupštine Dubrovačko-neretvanske županije i političkim lobiranjem zastupnika iz naše županije, ratifikacija Sporazuma Tuđman – Izetbegović, Republika

³ Sejdalija Gušić, Čekajući Kulina. *Zbornik Arhivi, knjižnice muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*, br. 24, Zagreb 2021, 135-144.

⁴ Hrvatsko arhivsko vijeće (dalje: HAV), I. konstituirajuća sjednica Hrvatskog arhivskog vijeća od 15. prosinca 2000, Zapisnik (Klasa: 612-06/00-30/06 Urbroj: 561-10-01-3), Zagreb, 22. prosinca 2000.

⁵ HAV, Molba predsjednice Hrvatskog arhivskog vijeća mr. sc. Branke Šulc ministru kulture dr. sc. Antunu Vujiću za otvaranjem dva nova radna mjesta (VSS arhivist) u SAC Metković-Ploče (Klasa: 612-06/01-30/03 Urbroj: 565-10-01-1, Zagreb, 8. veljače 2001.

⁶ Hrvatska – Državni arhiv u Dubrovniku (dalje: HR-DADU-425), Zahtjev Državnog arhiva u Dubrovniku Ministarstvu kulture za odobravanjem preuzimanja nadležnosti nad stvarateljima arhivskog i dokumentarnog gradiva s područja jedinica lokalne samouprave u Dolini Neretve od Državnog arhiva u Splitu (Klasa: 612-06/02-01-37 Urbroj: 2117-33-01-02-386), Dubrovnik, 16. listopada 2002; HR-DADU-425, Opći spisi, *Odluka Ministra kulture Republike Hrvatske* (Klasa: 612-06/02-01-42 Urbroj: 532-03-314-02-01), Zagreb, 16. prosinca 2002.

Hrvatska danas ne bi imala Pelješki most!⁷ Obnašajući potom dužnost Predsjednika Skupštine Dubrovačko-neretvanske županije (2000-2004) aktivno sam sudjelovao u planiranju i ugradnji Pelješkog mosta u Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije.⁸ I odgovor na postavljeno pitanje. Na temelju dvadesetogodišnjega djelovanja i sadašnjih društvenih i gospodarskih prilika iznio sam određena stručna arhivistička viđenja i rješenja mogućega razvoja arhivske struke na području Doline Neretve, a sve s ciljem što učinkovitije zaštite arhivskog gradiva kao vjerodostojnog svjedočanstva postojanja naroda (nacije). Držim da je, danas kad imamo Pelješki most, imperativ osnivanje novoga Državnog arhiva Neretva-Pelješac-Korčula-Lastovo. Svojim ustrojem i načinom rada on može biti primjer arhiva koji se transformirao u kulturno središte otvoreno široj javnosti i time postati centar transmedije i umjetničkog stvaralaštva u Dolini Neretve, na poluotoku Pelješcu, te otocima Korčuli i Lastovu. Naravno da će moje „dobronamjerne“ kolege iz Dubrovnika u svojim žustrim kuloarskim raspravama ovo ocijeniti kao pokušaj „otimačine njihove babovine“. Ali, pri tome zaboravljaju da su se ljudi i vremena izmjenili. Opasnosti su iza mene. Ljudi „nahvao“ ima, al' u natruhama. Biologija je učinila svoje ili su na društvenim marginama. Neki su i u Remetincu. Od tada slobodno govorim i pišem. Nastojim biti intelektualac prihvaćajući tumačenje da je ključna razlika između stručnjaka ili znanstvenika i intelektualaca u tome što intelektualci i javno djeluju, razumijevajući da imati znanje znači imati i društvenu odgovornost.⁹ No, od tada imam osjećaj utopljenika. Ja se održavam na povšini prosječnosti zahvaljujući radnoj energiji i zdravom razumu, nastojeći ne utopiti se u amorfnu masu, koja se svakodnevno klatara, gotovo pa zabavlja u svom bauljanju Stradunom – najljepšom ulicom na svijetu – na račun poreznih obveznika, za mene definitivno: Kriva rasa!

U kandžama ariviste

Kad se osvrnem unatrag, onda moram priznati, kako od 2009. godine, kad sam bio na savjetovanjima u Tuzli¹⁰ i Osijeku¹¹, sve do 2013. godine nisam bio sudionik arhivističkih savjetovanja. Svoju radnu aktivnost usmjerio sam, pod mentorstvom pok. akademika Nenada Vekarića, stjecanju znanstvenih zvanja magistra (2009.), a potom doktora povijesnih znanosti (2012). Osim stjecanja

⁷ Stjepan Ćosić, Niko Kapetanić, Pero Ljubić, Nenad Vekarić, *Hrvatska granica na Kleku*, Dubrovnik 1999.

⁸ „Službeni glasnik Dubrovačko – neretvanske županije“, (Klasa: 350-01/02-01/28 Urbroj: 2117/1-04-03-61), Dubrovnik 30. listopada 2003.

⁹ Rudi Rizman, O (Ne)odgovornosti intelektualaca. *Političke perspektive*, br. 4.2., Zagreb 2014, 7-22.

¹⁰ Ivo Orešković, predavanje: Kulturni menadžment i arhivi; administrativni i stvaralački način upravljanja ustanovama u kulturi. *Međunarodno savjetovanje „Arhivska praksa“*, Tuzla 2009.

¹¹ Ivo Orešković, predavanje: Ostavinski spisi-ogledalo svakodnevnice. *III. kongres hrvatskih arhivista*, Osijek 2009.

znanstvenih zvanja rezultat tog mog rada biti će dvije knjige koje su u pripremi, na temelju obrađenih ostavinskih spisa Kotarskoga suda u Cavtatu (1863-1947), spisa javnih bilježnika Luka Kalačića i Gaša Dalleorea i spisa Policijskog odsjeka (molbe za iseljavanje) Kotarskog poglavarstva u Dubrovniku (1920-1930) i to „Konavljanin pred sudom” i „Trbuhom za kruhom”. U nemogućnosti odlazaka na savjetovanja, jer meni je kao i danas, preduvjet da bih negdje išao bilo prijaviti temu i napisati rad, uz obradu i znanstvenu valorizaciju arhivskoga gradiva, objavljivao sam tekstove o problemima dubrovačkoga arhiva i mojim viđenjima njegovog razvitka u lokalnim glasilima. To je svaki puta osnažilo moju poziciju neželjenog suputnika u arhivskom prometalu. Ukazivao sam, a imam to potrebu i danas, na neodrživost procesa u kome se dubrovački arhiv sve više udaljava od inkluzivnosti znanstvenog aspekta arhivske struke. Dubrovački arhiv je sveden isključivo na javni servis i čuvara informacija, on više nije kao nekada i tumač biti onoga što čuva – arhivskog gradiva, prije svega iz vremena Dubrovačke Republike, ali i austrijske uprave i Kraljevine Jugoslavije – kao pisane memorije nacije, naslijeđa i kulturne baštine. I danas vrhunac kulturnog i društvenog doživljaja u Palači Sponzi nije i neće biti arhiv Dubrovačke Republike. To pak jesu i bit će zasigurno najčešće trenutci kad nasmiješena krasotica u dugoj bijeloj haljini s velom na glavi i cvijetom u kosi, slučajnom liku otežalog novčanika, iz već neke zemlje ove kugle zemaljske, uz zvučnu kulisu razigranog glazbenika, nježno pred mirišljivim nakindurenim svjedocima, izusti sudbonosno: Da! Uvaženim kolegicama iz prijamnog ureda ne preostaje ništa drugo nego svako nekoliko odgovarati ljubazno na upit: Jesam li dobila hotel Sponzu?

U tom vremenu, dok sam bio u kandžama ariviste, dakle onoga koji je stigao, došao, smjestio, uhljebio se u arhiv na mjesto onoga koji odlučuje – ravnatelja – svjedočili smo kako svakodnevno neumorno usuglašava stavove sa svojim političkim naredbodavcima. Našem arhivu ne treba restauratorska radionica! Ne trebaju nit' doktori znanosti?! To je ustanovi kao arhiv nepotreban trošak! To su bili njegovi stručni stavovi. Njegovoj Visosti, kako sam ga doživljavao, prioritet su bili financijski prohtjevi nekih od mojih kolega – kućnih ljubimaca – što su dobro honorirani u radno vrijeme navodno sređivali manje značajne arhivske cjeline, a neki i često isprobanom metodom «Copy and Paste»!¹² On je zdušno od 2009. do 2012. godine plaćao sređivanje dužnih metara narodnih odbora i sličnih fondova iz vremena bivše Jugoslavije.¹³ Kolege su te poslove navodno obavljale van radnoga vremena! Time je „kupovao mir u kući”.¹⁴ Kad je javnost i mene osobno uvjeravao u opravdanost takvih poslova molio sam ga da se, barem na čas, drži stare talijanske poslovice: „Dosta zna onaj koji ne zna, samo ako šutjeti zna!” Zasigurno su se Truhelka, Stulli, Šundrica, Lučić, Foretić, Kapović i druga čestita čeljad, što svojim arhivističkim i znanstvenim radom

¹²<https://dubrovaackidnevnik.net.hr/vijesti/grad/afera-u-arhivu-ravnatelj-ivan-venier-isplatio-sestoricizaposlenika-pola-milijuna-kuna-honorara>, (2. kolovoza 2022).

¹³ <https://net.hr/danas/novac/stalno-zaposleni-u-arhivu-dobili-pola-milijuna-kuna-honorara-c13499b2-b1c4-11eb-832c-0242ac13001d>, (2. kolovoza 2022).

¹⁴ <https://dulist.hr/arhivistima-isplatio-pola-milijuna-kuna-honorara/30915/>, (2. kolovoza 2022).

zadužiše hrvatsku arhivistiku i historiografiju, dobrono okretali u grobu. Meni se i danas okreće od toga u želucu. Dubrovački arivisti nadmašili su dosege čuvene grupe TNT. U eri vladavine njegove Visosti meni je bilo suđeno biti Bob Rock! Znam da bi mu ipak više odgovaralo da sam već tada preuzeo ulogu Klodovika i odlepršao u nepoznato. Na žalost nije mu bilo suđeno dočekati moj odlazak u Dolinu Neretve. Uistinu i danas u Sponzi, uz one silne bukete u atriju, kao da si u cvjećarnici. I tako okupani mirisima svi čine facu, rekli bi stari Dubrovčani, kako u organizaciji stručnoga rada našega arhiva sve ide kao po loju.

I dok se njegova Visost šepirila k'o sultan po ataru, povremeno silazeći u atrij Sponze k'o „pjan bečar” nazdravit svatovima i sagledati razmjere svoga vlastitog poslovnog uspjeha, njegove vjerne sluge uništile su tragove arhiviste – mene, al' ne Iva Oreškovića, već mene kao ravnatelja tj. fizičke osobe u ulozi pravne osobe. Vrednovali! Izlučili! Škartirali! Pročešljali pismohranu ili arhiv Arhiva. Oprobana metoda staroga komunista. Cjelokupna korespondencija ravnatelja vezana za sve programske i investicijske projekte Državnog arhiva u Dubrovniku od 2000. do 2008. godine ne postoji. Stoga, što god kažem il' napišem morate mi vjerovat na riječ. Znam da to u ova rđava vremena i nije baš lako. Umijeće im je udovoljit. Ja još uvijek unatoč svemu ipak vjerujem da dragi Bog zna temeljni postulat arhivske struke, načelo prvobitnoga reda, te da će stvoriti okruženje u kojem će jednoga dana arhivist odložiti arivistu, mi Hrvati bismo rekli u ropotarnicu povijesti, a naši istočni susjedi Srbi kažu malo slikovitije i zornije – đubrište istorije!

U zagrljaju arivistice

Prije nego sam uletio u zagrljaj arivistice doživio sam iskustvo druženja s dragim i razboritim ljudima, prije svega znalcima il' ljudima od struke, u mom rodnom gradu, danas hrvatskoj prijestolnici – Zagrebu. To mi je dalo za pravo kazati: Ja sam optimist! Povratak u svakodnevnu kolotečinu isprepletenih ljudskih interesa, šutljivih arhivskih spisa, nije mi omeo istinski osjećaj zadovoljstva učinjenim u danima što su prethodili tom neminovnom činu. Došlo mi je da uzvicknem, kao nekad Galileo, na samrti: Ipak se okreće! U čovjeku nekad i najbanalnija činjenica il' događaj umiju probuditi zatomljeno pozitivno shvaćanje i gledanje usprkos ovom nezaustavljivom egzodusu uma i znanja, upravo onog demografski krucijalnog, reproduktivnog i radno aktivnog hrvatskog bića. Ja sam, ništa drugo nego u razgovoru s njima, o procesima u danoj situaciji pronašao aspekte koji su mi postali oslonac i dali nadu i uzdanje u budućnost i vjeru kako na kraju ishod može biti i uspješan, ne nužno i isključivo za mene, nego za procese koji su pred nama, a kojima znalački treba umjeti upravljati. Doživio sam svoju moralnu i ljudsku satisfakciju, samim činom pružene prilike, da odgovornim ljudima u sustavu koji participiraju u odlučivanju mogu iznijeti ne samo istinu o sebi već prije svega elaborirati razinu vlastitog razumijevanja tematike koja nam je zajednički predmet interesa i razlog susreta. Ona je vrijednosno opravdana i

društveno svrsishodna, ako je produkt permanentnog obrazovanja i radnog iskustva utemeljenog na nepobitnim činjenicama. Kratica navedenog jest: znanje. Istinski je privilegij, barem na trenutak, a kamoli jedan školski čas, imati pred sobom relevantan auditorij spreman slušati. Nepostojanost učestalih pitanja i pod pitanja od strane sugovornika, najbolja je potvrda vjerodostojnosti i suverenosti elaboriranog, a gestikulacija il' govor tijela istih iz minute u minutu pruža osjećaj ugođe i osnažuje samouvjerenost i ispravnost prijenosa vlastitog tijeka misli u izgovoreni neprekinuti rečenični niz. Ukoliko kao jednu od definicija znanja prihvatimo prelazak iz nepoznatoga u poznato, onda je izostanak njega kao takvoga kod pojedinca, stalan uzrok njegovoga bivanja u okruženju nepoznatoga. Takav pojedinac može biti samo slijepi i nijemi promatrač procesa unutar sustava u kojemu se zatekao, najčešće ne svojom krivnjom, ali ni u kom' slučaju njihov nositelj il', ne daj Bože, onaj koji njima upravlja. Ukoliko mu se od strane onih koji odlučuju neodgovorno ukaže takva prilika, takav pojedinac će neminovno procese i sve ostale sudionike svjesne poznatog, odvesti u nepoznato. Na žalost, u tranzicijskim društvima poput našeg, svjedoci smo ustaljenog luksuza upravo takvog smjera kretanja i društvenih lutanja. Tom i takvom putu jedino znanje jest smetnja. Potvrda znanja, od strane onoga koji sluša, onome kojemu je poznato istovremeno otkriva njegovu dobru namjeru da se upravo njemu povjeri sustav upravljanja procesima. To je ono što veseli i ulijeva nadu u bolje sutra. Stoga, tim više su me barem na tren ohrabrile riječi, kako nije dobro prije svega na lokalnim razinama da ustanovama u kulturi, poput muzeja i arhiva, upravljaaju ljudi koji nemaju veze sa sustavima. Nije preostajalo ništa drugo nego vjerovati da je uistinu sazrela opće društvena klima i da smo dosegli stupanj političke kulture gdje će se upravljanje procesima povjeriti i dati na odgovornost onima koji su stigli na cilj poznatog, krenuvši još odavna, iz nepoznatog. Nada se pokazala lažna. Vjerovanje, naivno. Ne bi dakle tako. Uletjeh u zagrljaj – arivistice.

Tada shvatih da mi ne preostaje ništa drugo već o meni poznatom govoriti ljudima prema mogućnostima njihovog shvaćanja, a o istome prije svega pisati, jer djelo znanstvenika sastoji se od tragova njegova pera. Pri tome ne libim se pitati o nepoznatom, jer samo pitanje je polovina znanja. Istinski siromah je onaj čovjek koji se suzdržava od traženja i pitanja. Neznanje je bolje isključivo i samo od spoznanje da te znanje nije odvojilo od tvoga ja. Neznanje i ljudsko ja u pravilu idu ruku pod ruku. Tu nestaje istinski čovjek kojega krasi poniznost, milosrdnost, istinoljubivost, odricanje i povjerenje. Upravljanje procesima grabe imitatori bez trostruke oznake čovjeka, klijenti u tijelu bez duše i uma, u službi svojih patrona. Na cjeloživotnom putu iz nepoznatog u poznato, usprkos svemu, držim se načela: Samo oni koji budu strpljivi biti će bez računa nagrađeni! Redovan sudionik ili izlagač na arhivističkim savjetovanjima počeo sam biti od 2013. godine, u

Bihaću¹⁵ i Opatiji¹⁶, u Mostaru 2014. godine¹⁷ i Topuskom 2015. godine¹⁸. Na IV. kongresu hrvatskih arhivista u Opatiji izabran sam za člana Predsjedništva Hrvatskoga arhivističkog društva na mandat od četiri godine. Bila mi je to čast, ali u kandžama ariviste i jedino jamstvo da ću biti sudionik savjetovanja, ako i ne napišem rad ili priprelim izlaganje. Isključivo kao član Predsjedništva bio sam na 47. savjetovanju hrvatskih arhivista u Vinkovcima 2014. godine, na 49. savjetovanju u Gospiću 2016. godine i na V. kongresu hrvatskih arhivista u Zadru 2017. godine. Nakon upadanja u zagrljaj arivistice u kolovozu 2018. godine shvatio sam kako je najbolje, zahvaljujući opet arhivističkim udruženjima susjednih zemalja, koje nisu kako mi je rekla arivistica „po njezinom ukusu” jer su Istok, ma što to značilo, krenuti u susjedstvo. Tako sam u jesen 2018. godine na poziv Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine bio u Brčkom¹⁹ i Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona u Tuzli²⁰. Iste godine, na poziv Arhivističkog društva Srbije, bio sam na 2. međunarodnom arhivističkom savjetovanju na Tari²¹. Na poziv Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đorđe Crnojević” sudjelovao sam na 2. međunarodnoj konferenciji bibliotekara, arhivista i muzeologa “Libraries, Archives and Museums Conference LAM 2019” na Cetinju 2019. godine.²² Nakon toga u lipnju su uslijedili 3. kongres arhivskih radnika Bosne i Hercegovine u Laktašima²³ i 51. savjetovanje hrvatskih arhivista u listopadu u Slavonskom Brodu.²⁴

Koronavirus se uspješno ispriječio mojim fizičkim odlascima na Međunarodno arhivističko savjetovanje Arhivističkog društva Srbije početkom

¹⁵ Ivo Orešković, Dvostruki aršini politike; kad struka cvili, kleči i laže!, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 43, Sarajevo/Bihać 2013, 59-63.

¹⁶ Ivo Orešković, predavanje: Reforma arhivske službe; preduvjet odmaka od administrativnog ka stvaralačkom upravljanju arhivima. *IV. kongres hrvatskih arhivista*, Rijeka/Opatija 2013.

¹⁷ Ivo Orešković, predavanje, Učinkovit nadzor nad javnim dokumentom; imperativ svjedočanstva vlastitog postojanja. *Savjetovanje arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*, Mostar 2014.

¹⁸ Ivo Orešković, Đuro Šturica, Ekonomski koncept održivog razvoja – imperativ arhivske službe. *Radovi 48. savjetovanja hrvatskih arhivista*, Zagreb/Topusko 2015, 61-74.

¹⁹ Ivo Orešković, predavanje: Primjena ekonomskog koncepta održivog razvoja u arhivskoj službi: imperativ osiguranja prostornih kapaciteta arhivskih ustanova i stvaratelja dokumentarnog i arhivskog gradiva. *Savjetovanje arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*, Brčko 2018.

²⁰ Ivo Orešković, Znanstveno – istraživačka i izdavačka djelatnost arhiva: imperativ promidžbe arhivske struke i međunarodne suradnje na primjeru dubrovačkog arhiva. *Arhivska praksa*, br. 21, Tuzla 2018, 314-322.

²¹ Ivo Orešković, Učinkovit nadzor nad dokumentarnim i arhivskim gradivom općina i gradova imperativ je očuvanja povijesnih vrela za suvremenu i lokalnu povijest-na primjeru Grada Ploča. *Zbornik radova Arhivističkog društva Srbije*, br. 2, Tara 2018, 289-304.

²² Ivo Orešković, Što bi bilo, da je bilo? *Zbornik radova 2. međunarodne konferencije bibliotekara, arhivista i muzeologa*, br. 2, Cetinje 2019, 164-171.

²³ Ivo Orešković, Tko želi biti milijunaš? *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 49-50, Sarajevo/Laktaši 2021, 119-133.

²⁴ Ivo Orešković, Biti (metar dužni) ili ne biti (metar kvadratni)? Hamletovska dvojba opstanka dubrovačkog arhiva! *Radovi 51. savjetovanja hrvatskih arhivista*, Zagreb/Slavonski Brod 2019, 233-244.

listopada 2020. godine u Niš²⁵ i krajem listopada na 52. savjetovanje hrvatskih arhivista u Šibenik²⁶. No, to me nije spriječilo u pisanju radova. Prošla, 2021. godina za mene je uistinu u smislu odlazaka na savjetovanja tj. stručna putovanja bila početak prave renesanse, koja uspješno traje i danas. Tako sam išao na Međunarodno savjetovanje arhivskih radnika Vojvodine koje se održalo u lipnju u Hotelu Park. Napisah rad i održah izlaganje na temu: „Može li se zamisliti arhivistu koji ignorira povijest?” Fenomen posljedica koronavirusa na moju stručnu učinkovitost obrazložio sam u radu i izlažući na Tuzlanskim arhivskim danima krajem rujna 2021. godine²⁷. Novi Sad bilo mi je suđeno vidjeti još jedan put i to u listopadu kad sam sudjelovao na Međunarodnom savjetovanju Arhivističkog društva Srbije (Izvori za povjesnicu) izlažući na temu: “Ostavinski i notarski spisi ogledalo svakodnevice Konavala u vrijeme austrijske uprave i Kraljevine (SHS) Jugoslavije.” Na tom putu zastao sam u Valjevu gdje sam održao predavanje u organizaciji Međuopštinskog arhiva Valjevo: „Bratski zagrljaj – Spomen na bratimljenje opštine Valjevo s općinama Ploče i Metković (1973).”²⁸ Napisah i rad za VI. kongres hrvatskih arhivista („Na pragu 3. desetljeća 21. stoljeća – inkluzivnost kao uvjet”) koji se održao u Splitu krajem listopada i to na temu: „Projekt arhivističkog klasificiranja i inventariziranja i znanstvene valorizacije osmanskih spisa (*Acta Turcarum*)”.²⁹ I ove 2022. godine, put putujem! Sudjelovao sam na savjetovanju Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine početkom lipnja u Bihaću održavši izlaganje na temu: „Arhivsko gradivo Dubrovačke Republike – vrelo za brendiranje dubrovačke Malvasije.” Zahvaljujući dragim kolegama i prijateljima iz Tuzle, sudjelujem na 3. Tuzlanskim arhivskim danima, izlažući na temu ovoga rada – „Put putuje Nuh aga Ivo! – u sklopu zadane teme konferencije „Arhivske asocijacije – značaj i doprinos razvoju i unapređenju arhiva i arhivske djelatnosti”. Već krajem rujna sudjelovati ću na Međunarodnom arhivističkom skupu „15. subotički arhivski dani” i izlagati na temu rada „Arhivi na marginama (ne)kulture koje život (ne)znače!”, a neposredno nakon toga početkom listopada na Međunarodnom arhivističkom savjetovanju Arhivističkog društva Srbije („Čuvamo prošlost – mislimo na budućnost”) održati ću izlaganje na temu rada: „Obiteljska pisma: kultura pisane komunikacije iseljenika s dubrovačkog područja”. I konačno. Krajem listopada na 53. savjetovanju hrvatskih arhivista koje će se održati u suorganizaciji s

²⁵ Ivo Orešković, Kako osigurati održivi razvoj u arhivima? Dubrovački arhiv ne mora biti a priori zahtjevan i zamoran! *Zbornik radova Arhivističkog društva Srbije*, br. 4, Beograd/Niš 2020, 49-58.

²⁶ Ivo Orešković, Jesmo li mi arhivisti povjesničari – znanstvenici potrebni suvremenim arhivima? *Radovi 52. savjetovanja hrvatskih arhivista*, Zagreb/Šibenik 2020, 237-246.

²⁷ Ivo Orešković, Ljubav u doba corone! Inkluzivnost ljubavi kao pokretača rada arhiviste u uvjetima pandemije. *Arhivski pogledi*, god. II, br. 2, Tuzla 2021, 124-140.

²⁸ Ivo Orešković, Bratski zagrljaj – Spomen na bratimljenje opštine Valjevo s općinama Ploče i Metković (1973). *Glasnik Istorijskog arhiva Valjevo*, br. 56, Valjevo 2022, 67-88.

²⁹ Ivo Orešković, Projekt arhivističke obrade, opisa i znanstvene valorizacije osmanskih spisa (*Acta Turcarum*) Državnog arhiva u Dubrovniku. *Radovi 6. kongresa hrvatskih arhivista*, Zagreb/Split 2021, 133-152.

domaćinom Državnim arhivom za Međimurje u Štrigovi i Sv. Martinu na Muri održati ću izlaganje na temu rada: „Kriteriji odabira gradiva za digitalizaciju kod objavljivanja znanstvenih studija lokalne povijesti”. Išao bih ja i u Požarevac. Ali, tamo nema savjetovanja! No, napisah barem rad za Godišnjak „Zapisi” Istorijskog arhiva Požarevac: „Kad laž postane istina!” Držim stoga da s pravom mogu kazati: „Put putuje Nuh aga Ivo!”

Zaključak

Ovaj pregled mojih sudjelovanja na stručnim arhivističkim skupovima, kad bismo ga promatrali očima mojih poslodavaca – jučer ariviste, danas arivistice – nije ništa drugo nego moje narcisoidno hvalisanje. Njihovo poimanje svrhe ovoga segmenta stručnoga usavršavanja i rada svodi se na uvjerenje kako je ono stvar isključivo moga osobnog probitka, ponekad i bolesne ambicije, bez ikakve koristi za dubrovački arhiv i struku. Gdje je tu njihovo znanje i svijest o internoj dimenziji društveno odgovornog poslovanja koja se prije svega odnosi na upravljanje ljudskim kapitalom, a u praksi se ogleda na provođenju mjera koje imaju za cilj privući kvalitetne kadrove i što je još važnije zadržati ih ulažući u njih?! Jedna od mjera je koncept doživotnog učenja (*Long Life Learning concept*) koja podrazumijeva kontinuirano aktivno praćenje i motiviranje zaposlenika.³⁰

Slobodan sam kazati da su takva gledišta nerazumna. Međutim, bitnije od toga je da su iznimno opasna. Neuki arivist i arivistica uporište za njih našli su u porukama koje odašilju njihovi naredbodavci, politička elita, kojoj je znanje istinska opasnost stečenim pozicijama. Ja ću, uprkos tome, čvrsto ostati na stajalištu kako je imati ideal autentičnosti, u sveopćem okruženju kulture autentičnosti, pa čak i u njezinim „najnarcisoidnijim” varijantama, kao njezinog pokretača bogatstvo svakog pojedinca.³¹ Ljudi koji (ne)misle – arivist i arivistica – da je cjelokupan jezik samoispunjenja i pronalaženja svoga vlastitoga puta sumnjiv, te da je ništa drugo nego besmislica ili puko sredstvo samoudovoljavanja, protivnici su istinskih društvenih vrijednosti. Zašto? Zato što stoje ili su bili na pijedestalu izvrnutog sustava u kojemu oni – kućni ljubimci – upravljaju nedomaćinski, sjedeći na čelu stola kuće. Od tuda sam svojevremeno i izveo zaključak kako mi je za očuvanje fizičkog i mentalnog zdravlja, mene kao višeg arhiviste i doktora povijesnih znanosti, manje opasan bio ili jest novi biološki uljez zvan koronavirus nego ljudski uljez koji je u režiji političkih moćnika zalutao na poziciju da odlučuje.

Moj put mogu doživjeti i kao svojevrstan bijeg. On nije iracionalna reakcija. Za mene je on aktivna, konstruktivna reakcija na stanje i radno okruženje u kojem se nalazim. U svom ishodištu on jest odmicanje od neželjenog nekoga –

³⁰ Uglješa Atanacković, Društveno odgovorno poslovanje kao suvremeni koncept biznisa. *Škola biznisa*, br. 1, Novi Sad 2011, 143-148.

³¹ Charles Taylor, *Etika autentičnosti*, Split 2009, 79, 80.

ariviste i arivisticice – ili nečega – ralja ili zagrljaja neznanja – ukratko frustrirajućih ljudi i stanja. On može biti shvaćen kao eskapizam koji otkriva psihološku dimenziju moga vlastitoga nezadovoljstva. Moj put nije bijeg u apstraktno i numiozno. On jest moj bijeg do utočišta u potrazi za idealom – biti sa, slušati ih i govoriti ljudima koji shvaćaju il' barem to iskreno žele. Na tom putu – mome bijegu – isključivo mogu zahvaliti, vama dragim kolegama, arhivisticama i arhivistima, okupljenima u arhivističkim i srodnim asocijacijama.

Summary

This review of my participation in professional archival gatherings, if viewed through the eyes of my employers – an arivist – is nothing but my narcissistic bragging. Their understanding of the purpose of this segment of professional development and work comes down to the belief that it is solely a matter of my personal gain, sometimes even sick ambition, without any benefit for the Dubrovnik archive and the profession. Where is their knowledge and awareness of the internal dimension of socially responsible business, which primarily refers to human capital management, and in practice is reflected in the implementation of measures aimed at attracting quality personnel and, what is even more important, retaining them by investing in them?! One of the measures is the concept of lifelong learning (Long Life Learning concept), which implies continuous active monitoring and motivating of employees.

I am free to say that such views are unreasonable. However, more important than that is that they are extremely dangerous. Ignorant arivists found their stronghold in the messages sent by their superiors, the political elite, for whom knowledge is a real danger to their acquired positions. Despite this, I will remain firmly on the point of view of having the ideal of authenticity, in the general environment of the culture of authenticity, and even in its “most narcissistic” variants, as its driver is the wealth of each individual. People who (don't) think - arivist and arivista - that the whole language of self-fulfillment and finding one's own way is suspicious, and that it is nothing but nonsense or a mere means of self-indulgence, are opponents of true social values. Why? Because they stand or have been on the pedestal of an inverted system in which they - the pets - rule in a non-domestic way, sitting at the head of the house table. From there, at one time, I drew the conclusion that for the preservation of my physical and mental health, as a senior archivist and doctor of historical sciences, the new biological intruder called the coronavirus was or is less dangerous than a human intruder who, under the direction of the political powers, wandered into the position of deciding .

I can also experience my journey as a kind of escape. It is not an irrational reaction. For me, it is an active, constructive reaction to the situation and work environment in which I find myself. In its origin, it is a move away from an unwanted someone - an arivist - or something - the jaws or embrace of ignorance

- in short, frustrating people and situations. It can be understood as escapism that reveals the psychological dimension of my own dissatisfaction. My path is not an escape into the abstract and the numous. He is my escape to refuge in search of an ideal - to be with, listen to and speak to people who understand or at least sincerely want to. On this path - my escape - I can only thank you dear colleagues archivists, gathered in archival and related associations.

BIBLIOGRAFIJA/BIBLIOGRAFIJA

1. Atanacković Uglješa, Društveno odgovorno poslovanje kao suvremeni koncept biznisa. *Škola biznisa*, br. 1, Novi Sad 2011, str.143-148.
2. Čosić Stjepan, Kapetanić Niko, Ljubić Pero, Vekarić Nenad, *Hrvatska granica na Kleku*, Dubrovnik 1999.
3. Gušić Sejdalija, Čekajući Kulina. *Zbornik Arhivi, knjižnice muzeji: mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture*, br. 24, Zagreb 2021, 135-144.
4. HAV, Molba predsjednice Hrvatskog arhivskog vijeća mr. sc. Branke Šulc ministru kulture dr. sc. Antunu Vujiću za otvaranjem dva nova radna mjesta (VSS arhivist) u SAC Metković-Ploče (Klasa: 612-06/01-30/03 Urbroj: 565-10-01-1, Zagreb, 8. veljače 2001.
5. Hrvatska – Državni arhiv u Dubrovniku (dalje: HR-DADU-425), Zahtjev Državnog arhiva u Dubrovniku Ministarstvu kulture za odobravanjem preuzimanja nadležnosti nad stvarateljima arhivskog i dokumentarnog gradiva s područja jedinica lokalne samouprave u Dolini Neretve od Državnog arhiva u Splitu (Klasa: 612-06/02-01-37 Urbroj: 2117-33-01-02-386), Dubrovnik, 16. listopada 2002.; HR-DADU-425, Opći spisi, *Odluka Ministra kulture Republike Hrvatske* (Klasa: 612-06/02-01-42 Ur.broj: 532-03-314-02-01), Zagreb, 16. prosinca 2002.
6. Hrvatsko arhivsko vijeće (dalje: HAV), I. konstituirajuća sjednica Hrvatskog arhivskog vijeća od 15. prosinca 2000., Zapisnik (Klasa: 612-06/00-30/06 Urbroj: 561-10-01-3), Zagreb, 22. prosinca 2000.
7. <https://dubrovačkidnevnik.net.hr/vijesti/grad/afera-u-arhivu-ravnatelj-ivan-venier-isplatio-sestoricizaposlenika-pola-milijuna-kuna-honorara>, (2. kolovoza 2022).
8. <https://dulist.hr/arhivistima-isplatio-pola-milijuna-kuna-honorara/30915/>, (2. kolovoza 2022).
9. <https://net.hr/danas/novac/stalno-zaposleni-u-arhivu-dobili-pola-milijuna-kuna-honorara-c13499b2-b1c4-11eb-832c-0242ac13001d>, (2. kolovoza 2022).
10. <https://tekstovi-pesama.com/massimo-savic/slamka-spasa/943859/1>, (28. srpnja 2022).
11. Orešković Ivo, Biti (metar dužni) ili ne biti (metar kvadratni)? Hamletovska dvojba opstanka dubrovačkog arhiva!, *Radovi 51. savjetovanja hrvatskih arhivista*, Zagreb/Slavonski Brod 2019, 233-244.
12. Orešković Ivo, Bratski zagrljaj – Spomen na bratimljenje opštine Valjevo s općinama Ploče i Metković (1973). *Glasnik Istorijskog arhiva Valjevo*, br. 56, Valjevo 2022, 67-88.
13. Orešković Ivo, Dvostruki aršini politike: Kad struka kleči, cvili i laže! Kulin ban putuje. *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine* br. 43, Sarajevo 2013, 59-64.
14. Orešković Ivo, Jesmo li mi arhivisti povjesničari – znanstvenici potrebni suvremenim arhivima? *Radovi 52. savjetovanja hrvatskih arhivista*, Zagreb/Šibenik 2020, 237-246.
15. Orešković Ivo, Kako osigurati održivi razvoj u arhivima? Dubrovački arhiv ne mora biti a priori zahtjevan i zamoran!, *Zbornik radova Arhivističkog društva Srbije*. br. 4, Beograd/Niš 2020, 49-58.
16. Orešković Ivo, Ljubav u doba corone! Inkluzivnost ljubavi kao pokretača rada arhiviste u uvjetima pandemije. *Arhivski pogledi*, br. 2, Tuzla 2021, 124-140.

17. Orešković Ivo, predavanje: Kulturni menadžment i arhivi; administrativni i stvaralački način upravljanja ustanovama u kulturi. *Međunarodno savjetovanje Arhivska praksa*, Tuzla 2009.
18. Orešković Ivo, predavanje: Ostavinski spisi - ogledalo svakodnevnice. *III. kongres hrvatskih arhivista*, Osijek 2009.
19. Orešković Ivo, predavanje: Primjena ekonomskog koncepta održivog razvoja u arhivskoj službi: imperativ osiguranja prostornih kapaciteta arhivskih ustanova i stvaratelja dokumentarnog i arhivskog gradiva. *Savjetovanje arhivskih radnika Bosne i Hercegovine* Brčko 2018.
20. Orešković Ivo, predavanje: Reforma arhivske službe; preduvjet odmaka od administrativnog ka stvaralačkom upravljanju arhivima. *IV. kongres hrvatskih arhivista*, Rijeka/Opatija 2013.
21. Orešković Ivo, predavanje: Učinkovit nadzor nad javnim dokumentom; imperativ svjedočanstva vlastitog postojanja. *Savjetovanje arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*, Mostar 2014.
22. Orešković Ivo, Projekt arhivističke obrade, opisa i znanstvene valorizacije osmanskih spisa (Acta Turcarum) Državnog arhiva u Dubrovniku. *Radovi 6. kongresa hrvatskih arhivista*, Zagreb/Split 2021, 133-152.
23. Orešković Ivo, Što bi bilo, da je bilo? *Zbornik radova 2. međunarodne konferencije bibliotekara, arhivista i muzeologa*, Cetinje 2019, 164-171.
24. Orešković Ivo, Šturica Đuro, Ekonomski koncept održivog razvoja – imperativ arhivske službe. *Radovi 48. savjetovanja hrvatskih arhivista*, Zagreb/Topusko 2015, 61-74.
25. Orešković Ivo, Tko želi biti milijunaš?, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine 49–50*, Sarajevo/Laktaši 2021, 119-133.
26. Orešković Ivo, Učinkovit nadzor nad dokumentarnim i arhivskim gradivom općina i gradova imperativ je očuvanja povijesnih vrela za suvremenu i lokalnu povijest - na primjeru Grada Ploča. *Zbornik radova*, br. 2, Tara 2018, 289-304.
27. Orešković Ivo, Znanstveno – istraživačka i izdavačka djelatnost arhiva: imperativ promidžbe arhivske struke i međunarodne suradnje na primjeru dubrovačkog arhiva. *Arhivska praksa*, br. 21, Tuzla 2018, 314-322.
28. Rizman Rudi, O (Ne)odgovornosti intelektualaca. *Političke perspektive*, br. 4.2., Zagreb 2014, 7-22.
29. “Službeni glasnik Dubrovačko – neretvanske županije”, (Klasa: 350-01/02-01/28 Urbroj: 2117/1-04-03-61), Dubrovnik 30. listopada 2003.
30. Taylor Charles, *Etika autentičnosti*, Split 2009.